

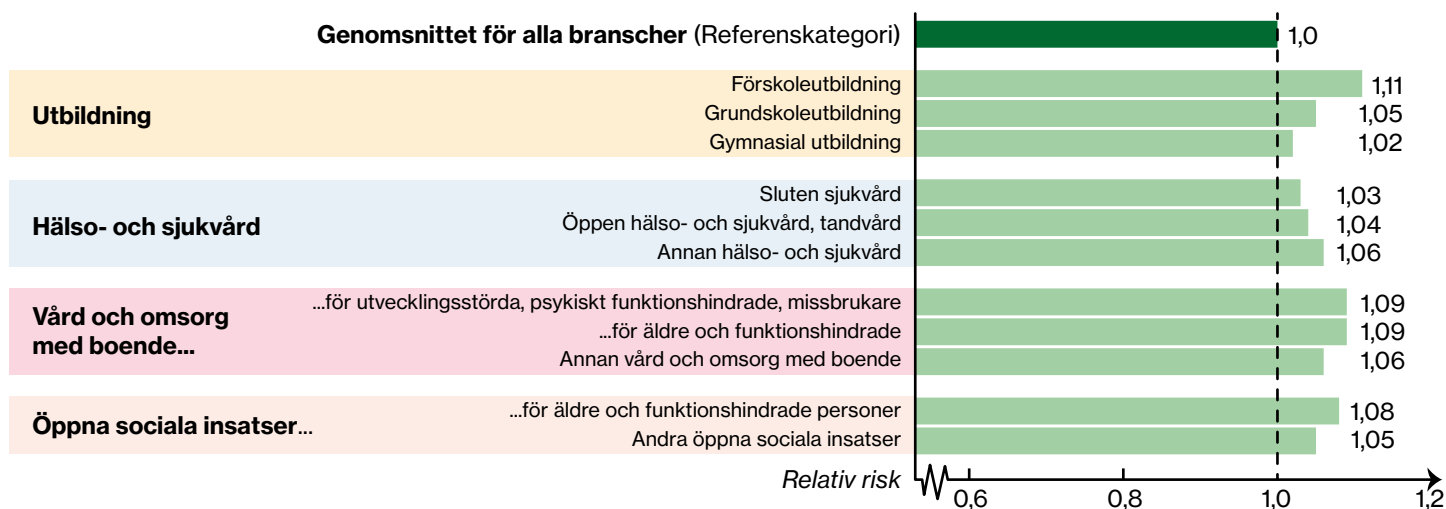
Lägst sjukfrånvaro i små välfärdsföretag

Skillnaderna i sjukfrånvaro mellan privat och offentligt drivna välfärdstjänster är små, om hänsyn tas till personalsammansättningen. En högre sjukfrånvaro finns i stället hos de stora offentliga och privata välfärdsproducenterna, jämfört med de mindre privata producenterna som har lägre sjukfrånvaro.

Sjukfrånvaron inom kvinnodominerade välfärdstjänster som vård, skola och omsorg har under lång tid legat på en hög nivå. Inom dessa verksamheter finns stora personalgrupper med kontaktyrken. Kontaktyrken inom välfärdstjänsterna innebär arbete nära människor, som ofta är i utsatta situationer. Förutom fysiskt tungt arbete med obekväma arbetstider innebär detta även särskilda psykiska påfrestningar där hot och våld är relativt vanligt förekommande.

Syftet med denna analys är dels att studera personalsammansättningens betydelse för sjukfrånvaron i privat och offentlig produktion av välfärdstjänster, och dels att studera företagsstorleken betydelse för sjukfrånvaron inom privat produktion av välfärdstjänster.

Relativ risk för sjukfall över 14 dagar inom välfärdstjänster

Korta analyser 2018:3

Försäkringskassan

Avdelningen för analys och prognos

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-13

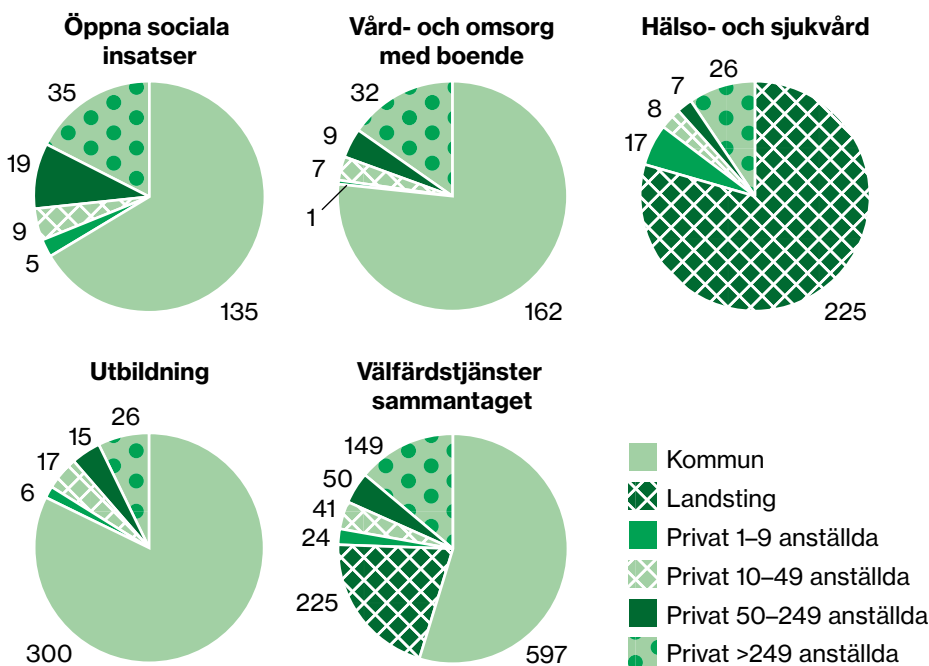
” Kontaktyrken inom välfärdstjänsterna innebär arbete nära människor, som ofta är i utsatta situationer.

Vår analys visar att skillnaden i sjukfrånvaro mellan privata och offentliga välfärdsproducenter är marginell och i första hand förklaras av låg sjukfrånvaro i de allra minsta privata välfärdsföretagen. Vi ser också att välfärdsverksamheter som drivs i privat eller offentlig regi sällan är direkt jämförbara då de ofta är av olika karaktär.

Välfärdstjänster vanligast i offentlig sektor

Hälsa- och sjukvård bedrivs oftast av landsting eller regioner medan skola, vård och sociala tjänster oftast levereras av kommunerna vilket avspeglas i antalet sysselsatta i olika sektorer av arbetsmarknaden. Privat driftsform är vanligast inom öppna sociala insatser som bland annat innefattar personlig assistans och hemtjänst, och är minst vanlig inom utbildningsområdet som innefattar förskola, grundskola och gymnasium. Störst andel av välfärdstjänsteproduktionen i privat regi sker i de tre storstadsområdena och Mälardalen, och i synnerhet i Stockholmsregionen.

Sysselsatta i tusental inom välfärdstjänsterna efter anställningssektor

Ett mindre antal anställda finns inom välfärdstjänsteproduktion i statlig regi eller inom privat verksamhet med okänt antal anställda. Dessa redovisas inte i figuren. Källa: SCB 2014.

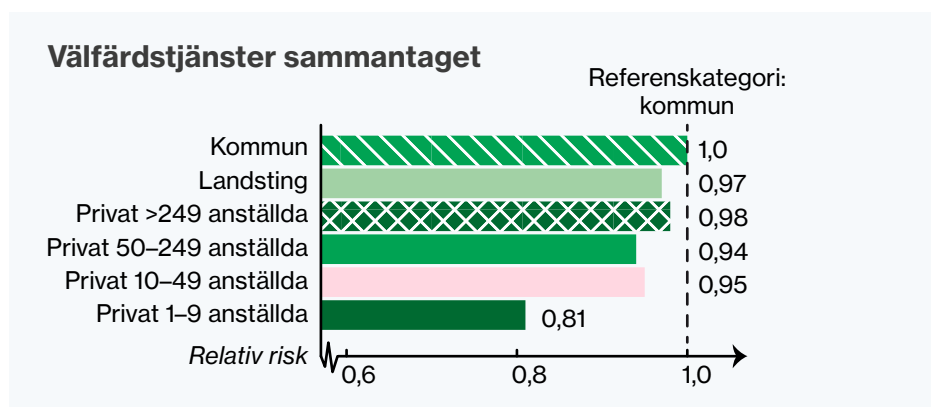

” Störst andel av välfärdstjänsteproduktionen i privat regi sker i de tre storstadsområdena.

Små skillnader i risk för sjukskrivning mellan offentligt och privat producerade välfärdstjänster

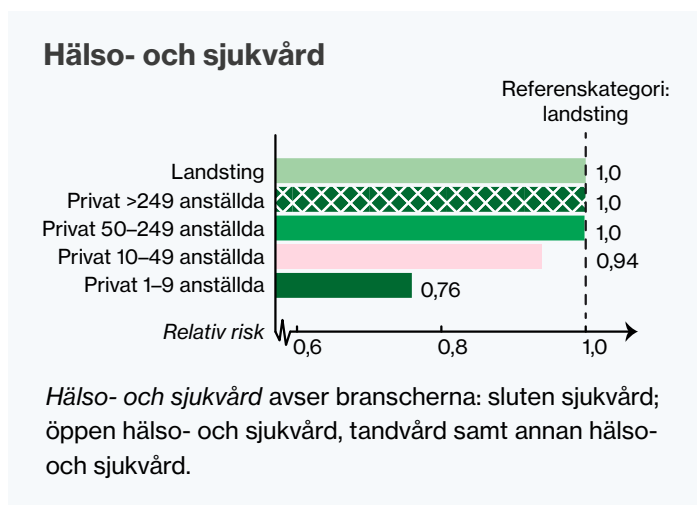
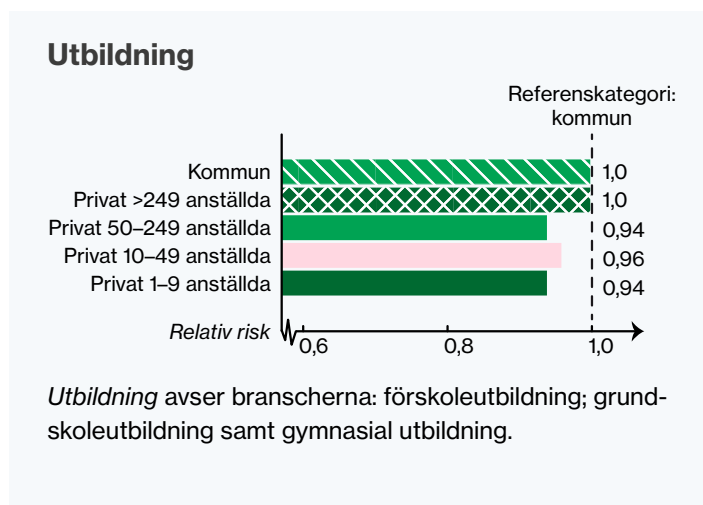
När man tar hänsyn till personalsammansättningen och justerar för bland annat kön, ålder och yrke har anställda inom kommunerna en något högre risk för att bli sjukskrivna än anställda inom landstingen och de stora privata välfärdsföretagen.

Relativ risk för sjukfall över 14 dagar inom välfärdstjänster efter sektor och företagsstorlek

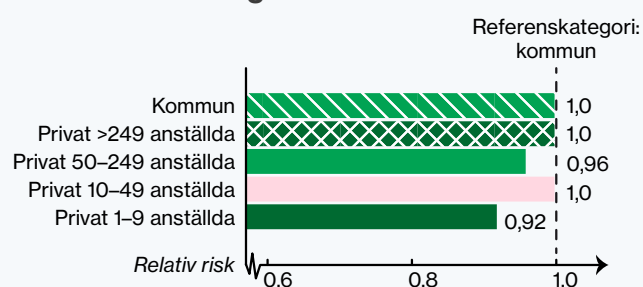
Större skillnader i sjukfrånvaro mellan stora och mindre välfärdsföretag

Inom utbildning är sjukfallsrisken när man tar hänsyn till personalsammansättningen 4–6 procent lägre för anställda på små och medelstora företag. Inom hälso- och sjukvård är sjukfallsrisken när man tar hänsyn till personalsammansättningen lägre i företag med färre än 50 anställda och i synnerhet i de allra minsta företagen.

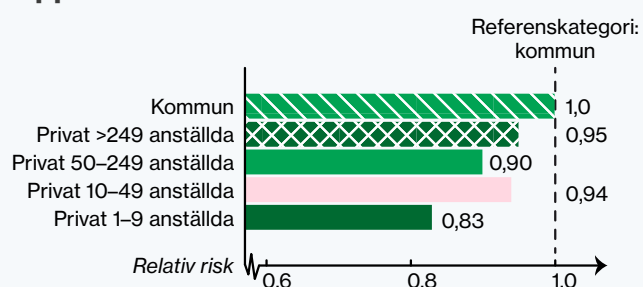
Inom vård och omsorg med boende är också sjukfallsrisken lägst i de allra minsta företagen och något lägre i de medelstora företagen med 50–249 anställda. Slutligen är sjukfallsrisken lägre för anställda inom all privat drift av öppna sociala insatser men skillnaden är störst mellan kommunalt anställda och anställda inom de minsta företagen.

Vård- och omsorg med boende

Vård och omsorg med boende avser branscherna: boende med särskild service för personer med utvecklingsstörning, psykiska funktionshinder eller missbruksproblem; vård och omsorg i särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade personer samt annan vård och omsorg med boende.

Öppna sociala insatser

Öppna sociala insatser avser branscherna: öppna sociala insatser för äldre och funktionshindrade personer (innefattar bland annat hemtjänst och personlig assistans) samt andra öppna sociala insatser.

Olika typer av insatser – svårt att jämföra

Öppna sociala insatser i privat drift handlar i hög grad om insatser riktade till funktionshindrade, medan det i kommunal verksamhet främst handlar om insatser för äldre. Detta är ett exempel på att karaktären på de välfärdstjänster som utförs i offentlig eller privat regi ofta skiljer sig åt. Det är också ett av skälen till att jämförelser mellan offentlig och privat välfärdstjänsteproduktion bör göras med stor försiktighet.

Storlek på företag viktig faktor för att förklara sjukfrånvaro

Det är sedan tidigare känt att större företag har högre sjukfrånvaro än mindre företag. Kunskapen om varför är begränsad, men det finns olika teorier. En sociologisk förklaring är att på större företag är arbetsrelationerna mer opersonliga, vilket försvagar de anställdas arbetstillfredsställelse och arbetsmotivation. En ekonomisk förklaring är att större företag genom sin storlek har råd att försäkra sig mot produktionsbortfallet som uppstår vid sjukfrånvaro genom att ha fler anställda, vilket gör det större företaget mindre känsligt för sjukfrånvaro.

Skillnaderna mellan privat och offentlig sektor förklaras av de små företagen

Slutsatsen av denna analys är att skillnaderna i sjukfrånvaro mellan privat och offentlig produktion av välfärdstjänster främst beror på låg sjukfrånvaro hos de mindre välfärdsföretagen. Skillnaderna i sjukfrånvaron beror främst på att antalet startade sjukfall är högre hos stora arbetsgivare.

För att förebygga sjukfrånvaro bör fokus ligga på att skapa goda förutsättningar för hållbart arbete inom vård, skola och omsorg oavsett driftsform.

Viktigaste resultaten

- Risken för sjukskrivning är högre inom välfärdstjänstebranscherna jämfört med genomsnittet för alla branscher.
- Fyra av fem inom vård, skola och omsorg arbetar i offentligt driven verksamhet.
- Skillnaden i sjukfrånvaro mellan privata och offentliga välfärdsproducenter är marginell och förklaras i första hand av låg sjukfrånvaro i de allra minsta privata välfärdsföretagen.
- Sjukfrånvaron är inte högre hos kommuner och landsting än hos de stora privata välfärdsproducenterna när hänsyn tas till personalsammansättningen.

Om analysen

Studiepopulationen är individer 16–69 år bosatta och sysselsatta i Sverige i slutet av 2014. Individernas första sjukfall som pågått längre än 14 dagar under år 2015–2016 analyserades. Risken för sjukfall analyserades med logistisk regression. I analysen är hänsyn tagen till följande faktorer: sjukskrivningshistorik, kön, ålder, civilstånd, utrikes/ inrikes född, barn i familjen, utbildning, bransch, yrke, arbetsinkomst, bostadsort, samt karenstid för egenföretagare. Välfärdstjänster är definierade utifrån svensk näringsgrensindelning (SNI2007).

Författare

Ulrik Lidwall, analytiker,
Försäkringskassan

Presstjänst

010-116 98 88

Källor och mer att läsa

SCB:s sysselsättningsregister 2014 samt Försäkringskassans databaser SToRE och MiDAS med uttagsdatum 20 april 2017.

SNI2007 [Standard för Svensk näringsgrensindelning 2007](#). MIS 2007:2. Statistiska centralbyrån.

Lindgren K-O. [Arbetsplatsstorlek och sjukfrånvaro](#). Rapport 2012:28. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) 2012.

Jordahl H (red.) [Välfärdstjänster i privat regi. Framväxt och drivkrafter](#). SNS-förlag 2013.

[Sjukfrånvaro per bransch och sektor, 2010-](#). Länk till Försäkringskassans statistik.

Socialförsäkringsrapport 2017:13. [Sjukfrånvarons utveckling 2017. Sjuk- och rehabiliteringspenning](#). Försäkringskassan.

Korta analyser 2018:1. [Personalsammansättning och företagsstorlek förklarar skillnader i sjukfrånvaro mellan privat och offentlig sektor](#). Försäkringskassan.